

som om enhver dansk Borger staar i et andet Forhold til den aabenbarede Religion, end han virkelig gjør. Det var Grundlovens sande Mening med Religionsfriheden at ville fremme Sandheden i religiøse Forhold derved, at Ingen kunde paa Grund af sin Trosbekendelse berøves fuld Afgang og Ret til borgerligt Erhverv. Vi ere langt fra komne vidt nok i den Henseende. Det maa man sige ogsaa i Religionens Naam. Men burde vi nogesteds være komne rigtig til at tilegne os denne Sandhed, tror jeg, at det burde være i det danske Folkething. Det var Niemedet og Anledningen. Hvad nu Indholdet af dette Forslag angaar, er meget Lidet deraf nyt for ærede Medlemmer, og det Nye er ikke godt. Vi have taget Forslaget efter den grundlovgivende Rigsdags Forhandlinger, og der staar: Ved Alt, hvad mig helligt og hjært er, lover jeg at holde Rigets Grundlov. Men det var et Forslag til Indførelse af en Paragraf, som skulde have gjort den nuværende § 55 uundvøndig, og da var det berettiget, at man sagde, at et Løfte af en dansk Borger maa være nok i dette Tilfælde, ingen Sværger, ingen Ed. Det kunde formentlig ogsaa have været nok, om man i dette Tilfælde havde den simple Form: Jeg lover at holde Rigets Grundlov, og saa sagde, at det var dog en høitidelig Erklæring, afgiven i Folkethinget og meddelt Formanden; det indstærkede Forpligtelsen, og hvad der kunde være sagt og skrevet af vedkommende Medlem i Stridens Hede paa Valgdagen osv., og hvad han tidligere kunde have gjort, som tydede paa det Modsatte, havde Intet at betyde nu, da Løftet var givet; vi vilde tage den Mand for god, der af sine Medborgere var kjendt værdig til den Stilling, som en Rigsdagsmand beklæder, saa simpelt kunde det have foreligget i 1848 og 1849. Jeg vilde have fundet det meget ønskeligt, naar man overhovedet vilde have et Løfte, at man da var bleven staaende derved. Man tog imidlertid: Ved Alt, hvad mig helligt og hjært er. Det have vi taget med og have altsaa den samme Form, som dengang blev foreslaaet og i Virkeligheden af mange Medlemmer blev billiget; men vi have spøjet til: „og sværger“. Altsaa „lover“ have vi ændret til „lover og sværger“. Der er kommet ogsaa til mig Indvendinger imod Optagelsen af disse Ord, og man er gaaet ud fra den Betragtning, at det vilde være urigtigt af os, som holdt paa, at denne Sag afgjordes saa borgerlig som muligt, uden at man blandede specielt Religion derind i, om vi toge Ordene „og sværger“ med, og det saa meget mere, siger mangan Kristentroende, fordi det er stor Livl underkastet, hvorvidt det borgerlige Statssamfund her dog ikke i Grunden har rent misforstaaet og forsaavidt ogsaa misbrugt Kristendommen ved den Maade, hvorpaa det har etableret Eden allevegne baade i Tide og i Utide, og at man derfor skulde se at komme bort fra Eden og da allerhelst gjøre en alvorlig Begyndelse dermed i Rigsdags-

gen. Jeg skal ikke gaa dybere ind paa denne Betragtning; den vil maaske kunne komme til at ligge for, naar det næste Nummer paa Dagsordenen kommer til at foreligge, thi der har en særlig Forskjæthed for overhovedet at bevare den religiøse Ed aabenbaret sig gennem dette og det dertil knyttede Forslag. Jeg skal imidlertid kun sige, at, naar vi ikke have kunnet imødekomme disse Betragtninger ved vort Forslag, er Grunden dertil den, at det Forslag, som vi have brugt som Mønster for dette, forelaa, som jeg sagde, før Grundlovens § 55 blev vedtagen; men efter at denne er vedtagen, og der kræves Ed, have vi ikke antaget, og det vil vel sagtens befindes at være saa, at det vilde kunne anses for Ed, naar ikke de Ord „og sværger“ ere tilføiede Ordet „lover“. Skulde det vise sig, at den høitærede Formand og Thinget, og hvem der iverigt faar med Sagen at gjøre, mene, at Grundlovens § 55 kan tilfredsstillles, selv om vi ubelade de Ord: „og sværger“, da har det Forslagsstillernes fuldeste Sympathi. Videre skal jeg ikke udtale mig om denne Sag nu. Jeg skal, uden at komme nærmere, end jeg nu alt er, ind paa Foranledningen og Nødvendigheden af et saadant Skridt, paa det Varmeste anbefale Forslaget til det høie Thing. At henge dette Spørgsmaal sammen med Forandring af Retseden, ja vel, det kan man gjøre i Haab om, at det ene kan hjælpe til at fremme det Andet. Jeg taler nu ikke om, hvilken Maade Retseden skulde ordnes paa, men man kunde gjøre det i det Haab, at det ene kunde fremme det Andet. Men man kunde ogsaa stemme for denne Sammenblanding i Behandlingen i det Haab, at det hele derved kunde gaa ulykker. Jeg vil nødig være med til det Sidste og har derfor ikke Andet at gjøre, end paa Forslagsstillernes Begne at anbefale vort Forslag til Fremme, som det er, eller med de Forbedringer, som det kan faae; dem gaa vi med Fornøielse ind paa.

Suel: Det ærede Medlem, som fører Ordet for Forslagsstillerne (Berg), gjorde sig megen Umage for at bevise, at dette Forslag var betimeligt. Nogle af de Grunde, som det ærede Medlem anførte herfor, vare imidlertid ikke slaaende, idetmindste ikke for mig. Navnlig taler det Exempel, som det ærede Medlem fremhævede, og som vi nylig Alle have set, nemlig den Eds aflæggelse, som har fundet Sted af det ærede Medlem for Langeland (Brandes), ikke for Nødvendigheden af at forandre Edsformularen; thi vi have jo set, at det ærede Medlem kunde aflægge og virkelig har aflagt Eden efter den gjældende Formular. Det ærede Medlem fra Kolding (Berg) syntes at være nogen Betenkelighed ved, at dette var stet, eller indrømmede ialfald, at det for enkelte Medlemmer kunde se ud som noget Forargeligt, og kastede i den Anledning Ansvaret for denne Forargelse eller Forargelighed over paa